

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

'Informele' economie moet rap aangepakt

van Praag, B.

Publication date

2002

Document Version

Final published version

Published in

NRC Handelsblad

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Praag, B. (2002). 'Informele' economie moet rap aangepakt. *NRC Handelsblad*, 7.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Print Request: Selected Document(s): 3

Time of Request: July 16, 2007 05:41 AM EDT

Number of Lines: 67

Job Number: 2822:37697938

Client ID/Project Name:

Research Information:

dpcm;nrcbld,trouw,volkrt
((byline(praag)) AND date(geq(1/1/2002) AND leq(12/31/2002)))

Send to: LNEPROF, 121MXG
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
POSTBUS 19185
AMSTERDAM, NLD 1000GD

3 of 14 DOCUMENTS

© 2002 PCM Uitgevers B.V. All rights reserved.
NRC Handelsblad

November 25, 2002

SECTION: Opinie; Pg. 7**LENGTH:** 864 words**HEADLINE:** 'Informele' economie moet rap aangepakt**BYLINE:** BERNARD VAN PRAAG**BODY:**

'Kunnen we het niet zonder BTW doen?' Er zullen wel mensen zijn die een dergelijke vraag nog nooit gesteld hebben of die nog nooit een dergelijke aanbieding gehad hebben, maar ik denk toch dat de meeste lezers wel eens hiermee te maken hebben gehad. In het algemeen wordt de schaduw-economie of, nog mooier gezegd, 'de informele economie' in de officiële politiek genegeerd. Het is voor politici en bureaucraten een onprettig gevoel dat er een informele sector is in onze economie, die zich van CAO's en loonakkoorden weinig aantrekt. Bovendien is het moeilijk om de omvang van dit verschijnsel te schatten. Onderzoekers naar dit verschijnsel ontmoeten weinig medewerking. Toch is de laatste twintig jaar wel onderzoek op dit punt gedaan. Natuurlijk is dit onderzoek niet zo betrouwbaar als onderzoek van de bovenwereld. Toch laat ook de onderwereld wel sporen na die een idee geven van haar omvang. De onderwereld werkt namelijk gemeenlijk met contante transacties en dat heeft repercussies voor het aantal in omloop zijnde bankbiljetten.

Een zeer recente en onrustbarende studie op dit punt is die van de econoom Friedrich Schneider van de universiteit van Linz. Hij komt tot de conclusie dat in 2001 de gemiddelde omvang van de schaduw-economie in de 21 OESO-landen ca. 16,7 procent uitmaakte van het officiële nationaal product. Het goede van deze boodschap is dat die landen dus gemiddeld een-zesde rijker zijn dan ze lijken. En op dezelfde manier becijfert Schneider dat naast de witte werkers nog ongeveer 15 procent werkzaam is in de informele sector. De reële werkloosheid is dus ook een stuk lager dan het lijkt. In Nederland blijkt de omvang van de informele sector 14 procent en dat schijnt de laatste vier jaar stabiel te zijn gebleven. Voor het jaar 1996 geeft Schneider een uitsplitsing per land en het is natuurlijk interessant te zien hoe wij scoren in een rij van beschaafde landen. Het blijkt dat Zwitserland, Oostenrijk en de Verenigde Staten met ca. 8 procent het duidelijk beter doen en dat de rest van de Europese OESO-landen slechter scoort dan wij, met Italië en Griekenland als uitschieters op ca. 28 procent.

Het bestaan van een informele economie is natuurlijk slecht voor een land. Het essentiële van het informele product is immers dat er geen belasting en sociale zekerheid premies op worden geheven. Zou dat wel gebeuren, dan zou het draagvlak met eenzesde worden vergroot en dus de officiële collectieve lastendruk met ca. eenzesde kunnen worden teruggebracht. Het bestaan van een informele sector op deze schaal betekent dat de informele verdieners voor niets

meeliften met de belastingbetalers die te veel betalen, terwijl de informele verdieners met meer netto-inkomen weggelopen en van dezelfde overheidsdiensten profiteren. Het tweede punt is het dynamische aspect. De formele sector kan worden weggeconcurrerd, zoals het voorbeeld van de zwarte en de witte schilder demonstreert. Het verschijnsel kan het draagvlak voor de publieke sector totaal wegvreten. Schneider schat dat de informele economie in het OESO-gebied van 1990 tot 2001 is gegroeid van 13,2 tot 16,7 procent, dat is dus met ca. 26,5 procent, voorwaar niet een klein beetje. In Frankrijk, Denemarken en Oostenrijk bedroeg die relatieve groei zelfs meer dan 50 procent.

Kan het nog erger? Ja. Ook de Oost-Europese landen werden onderzocht. In Rusland werd de informele economie op 45 procent geschat in 2001, terwijl Polen op ca. 27 procent geschat werd. Er staat ons dus nog wat te wachten, wanneer deze landen lid worden van de EU. Speciaal vanwege de besmettelijkheid van het verschijnsel zullen we moeten opletten. Reeds nu beconcurreren Poolse schilders de autochtone vakman in Nederland.

De vraag is nu of deze opkomst van de informele sector ernstig is. Als je de diensten van de collectieve sector waardeert is dat geen vraag. We kunnen niet zonder. De gaten in de wegen, de wachtlijsten en de vacatures in het onderwijs zouden kunnen worden opgelost wanneer de informele sector ook eens de belasting ging betalen die ze zou moeten betalen.

Zijn er nu middelen om de informele sector in te dammen? Die zijn er wel, maar het zijn paardenmiddelen. Men zou namelijk diegenen die voor een dubbeltje, of nog minder, op de eerste rang willen zitten bij het consumeren van publieke diensten de toegang tot die diensten moeten weigeren. Heel concreet: wat is er tegen om de BMW-rijder die niet kan aangeven hoe hij die BMW verdiend heeft een kenteken te weigeren en diegene die in een duur huis woont zonder dat duidelijk wordt hoe hij eraan gekomen is, water, gas en licht? De notoire zwart-verdiener, dat wil zeggen lid van de penose, maakt vaak ook buitensporig gebruik van het justitieel apparaat. Wat is er tegen om iemand die niet kan aantonen hoe hij zijn advocaat betaalt niet ontvankelijk te verklaren? Alleen de mogelijke dreiging van uitsluiting zal zeer preventief werken. Het is vaak helemaal niet moeilijk om van een kilometer afstand te ruiken hoe iemand zijn geld verdiend heeft. Mijn slotsom: we moeten en we kunnen er wat aan doen.

Prof.dr. B.M.S. van Praag is universiteitshoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam.

Economie

LANGUAGE: DUTCH

LOAD-DATE: May 12, 2003